

iets bereikt en mogen wij de uitgeefster en leider dankbaar zijn.

De andere reproductie-uitgave: „Grafische kunst in Nederland 1300—1800” heeft een tweeledig doel. De titel zou doen vermoeden een geschiedenis der Grafische kunst in dat tijdperk, en als zoodanig heeft Dr. van Huffel, de schrijver van den tekst, zijn taak ook opgevat, maar al geven de platen ook min of meer historisch overzicht van de prentkunst, toch beoogen zij meer en doen zien de verschillende wijzen waarop tegenwoordig een prent gereproduceerd kan worden, en welke wijze voor ieder origineel de meest geëigende is.

Dit laatste is juist van zeer groot belang. Wie eenige studie van reproductie-techniek gemaakt heeft, weet dat er tal van werkwijzen bestaan, die soms afzonderlijk, soms gemeenschappelijk gebruikt worden en juist de kennis van den chemigraaf moet beslissen, welke techniek of technieken voor een bepaalde plaat het meest geschikt zijn om het effect van het origineel te benaderen.

Dr. Van Huffel houde mij ten goede dat ik van dit standpunt gezien, het werk der verschillende firma's die de reproducties leverden niet minder belangrijk vind dan het zijne.

Naast zijn onderhoudenden en leerzamen tekst, meen ik dan ook dat de aantrekkelijkheid dezer uitgave ligt in de platen, waarbij de verschillende nederlandsche firma's getoond hebben voortreffelijk werk te kunnen leveren.

Wij zien hier de eenvoudige lijneliché, geëigend voor reproductie naar houtsneden

en gravuren, naar letterwerk, naar penteekeningen, de lichtdruk die beter geëigend is voor zachte tinten, de photogravure, die de lijn der gravure benadert, de kleur-lichtdruk, de diepdruk, de steendruk in kleur of in samenwerking met lichtdruk, en dit al naarmate het origineel de eene of andere werkwijze eischte.

En er zijn reproducties bij, die verrassend zijn. De verschillende firma's, Joh. Enschede en Zonen, J. H. de Bussy, Van Leer en Co., Mouton en Co., Dirk Schnabel, Roelofsen,

Hübner en Van Zanten, L. Levisson en Emrik en Binger hebben hun beste beentje voor gezet om dit boek tot een glorie van het Grafische bedrijf in Nederland te maken, en ook de druk van de firma Mouton is, zooals wij dit trouwens verwachtten, voortreffelijk.

Er verschijnen, helaas, zooveel leelijke uitgaven, dat het een genoegen is te mogen wijzen op een boek dat in alle deelen zoo goed geslaagd en verzorgd is als dit.

R. W. P. J. R.

MOYSSEY KOGAN, RELIEF

OTTO FISCHER, DAS NEUE BILD, DELPHIN-VERLAG, MÜNCHEN.

De kunstrichting die ten onzent schilders samenbracht in „De Moderne Kunstkring”, in de „Vereeniging der Onafhankelijken”, wij vinden ze in andere landen eveneens, zoowel in Duitschland als in Frankrijk, in Oostenrijk als in Rusland.

Zoo werd in München in 1909 door een negental schilders, onder wie de bekende Wassily Kandinsky, Alfred Kubin, Alexander Kanoldt e.a. de Neue Künstler-Vereinigung gesticht.